

Aukštojo mokslo reforma

Šiuo metu Seime svarstomas Mokslo ir studijų įstatymo projektas. Jį priėmus, būtų pradėta įgyvendinti aukštojo mokslo reforma. Čia trumpai apžvelgsime jos tikslus ir studentams, daugiausia būsimiems, svarbius aspektus. Esami studentai bus finansuojami, gaus stipendijas pagal dabar galiojančią tvarką.

Reformos priežastys

Aukštojo mokslo reforma būtina, nes dabartinė mokslo ir studijų sistema turi daug trūkumų. Pagrindinės aukštojo mokslo bėdos:

- studijų kokybė netenkina nei pačių studentų, nei visuomenės
- diplomai praradę tikrąją vertę
- gambiausi studentai ir mokslininkai mieliau renkasi užsienio universitetus
- mokslinė veikla dažnai neproduktyvi
- pašlijusi akademinė savikontrolė
- aukštojo mokslo finansavimas neskatina universitetų konkurencijos
- studentai stokoja atsakomybės už studijas; paskolų sistema nefunkcionaliai
- sustabarėjusi valstybinių aukštųjų mokyklų valdymo sistema.

Reformos tikslai

Tai – geresnė studijų kokybė, profesionalūs dėstytojai, geriau aprūpinta mokymo bazė, garantuota socialinė parama studentams, tvarkingi bendrabučiai, pakankamas studijų finansavimas, modernus aukštųjų mokyklų valdymas, pasaulinio lygio Lietuvos mokslo centrai.

Kokią naudą reforma atneš studentams? Svarbiausi privalumai būtų šie:

- geresnis dėstymas
- didesnės asmeninio tobulėjimo galimybės
- moderni mokymo bazė, bibliotekos, laboratorijos
- aukštos kokybės studijos namie, Lietuvoje
- geresnės gyvenimo sąlygos – sutvarkyti bendrabučiai
- galimybė susitelkti į studijas neieškant uždarbio – gavus valstybės finansavimą arba lengvatinę paskolą
- galimybė neštis studijų krepšelį į privačią aukštąją mokyklą

Kas gerins studijų kokybę?

Pagrindinis reformos tikslas yra studijų kokybė. Kas ją kels?

- **Aukštųjų mokyklų konkurencija.** Kiek studijų krepšelių „ateis“ į universitetus ir kolegijas, spręs šiandieniniai abiturientai. Jie rinksis geriausias aukštąsias mokyklas. Norėdamos pritraukti daugiau valstybės lėšų ir studentų, mokyklos visomis išgalėmis stengsis gerinti studijų kokybę.
- **Profesionalūs dėstytojai.** Gera studijų kokybė pirmiausia susijusi su dėstytojais ir dėstymu. Aukštosios mokyklos galės laisvai skirti dėstytojams atlyginimus ir taip pasikviesti žymiausius mokslininkus – ir iš Lietuvos, ir iš užsienio. Orų atlygi gaunantiems dėstytojams nereikės plėšytis per kelias mokyklas.
- **Mokymo bazė.** Aukštosios mokyklos turės daug didesnes teises disponuoti turtu, vadinasi, daugiau galimybių ir lėšų investuoti į laboratorijas ir bendrabučius. Aukštas studijų lygis priklauso nuo mokymo bei tyrimų bazės: bibliotekų aprūpinimo, laboratorijų galimybių ir pan. Tai suteikia mokykloms pranašumo ne tik mokant studentus, bet ir atliekant mokslo tyrimus, kurie bus finansuojami iš valstybės konkurso būdu. O tai reiškia: gera bazė – aukšto lygio mokslinė veikla – užtikrintas finansavimas.

- **Garantuota socialinė parama studentams.** Stipendijos socialiai remtiniams ir gerai besimokantiems, lanksti paskolų sistema leis visą studijų laiką skirti mokslams, o ne pragyvenimo šaltinių paieškai.

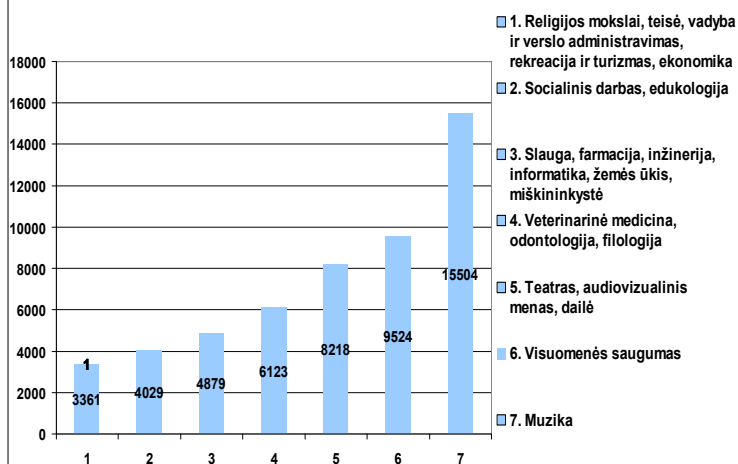
Artimiausiu laiku bus viešai paskelbta medžiaga apie ekspertų kritiškai įvertintas ir lygtinai akredituotas studijų programas. Numatyta skirti lėšų aukštųjų mokyklų reitingams sudaryti. Planuojama iš ES struktūrinių fondų Nacionalinės studijų programos konkurso būdu finansuoti visuomeninių organizacijų, nepriklausomų tyrimo institucijų ir jų asociacijų iniciatyvas Lietuvos aukštųjų mokyklų reitingavimo formulei sudaryti ir reitingavimui atlikti.

Finansavimas

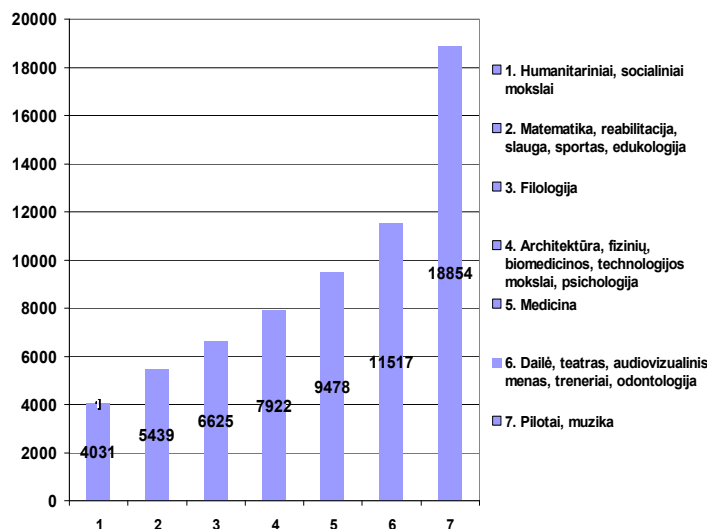
2009 metais planuojama įvesti studijų krepšelį. **Studijų krepšelį šiemet gautų tik pirmakursiai ir bakalaurai, stojantieji į magistrantūrą. Visiems dabartiniams studentams studijų finansavimo tvarka, nustatyta sutartyse, nesikeistų. Taip pat būtų mokamos stipendijos.**

Studijų krepšelis – tai valstybės lėšos, **visiškai** padengsiančios didesnės dalies studentų studijų išlaidas. Studijų krepšelį būtų galima „neštis“ ir į nevalstybines aukštąsias mokyklas. Nepatekusieji į valstybės finansuojamas vietas galėtų kur kas lengviau pasiskolinti lėšų studijoms – kuriama nauja valstybės remiamų paskolų sistema. Paskolos išdavimą garantuotų valstybė. Palūkanos būtų daug mažesnės, nei komercinės (daliai kompensuojama).

Kiek valstybė mokės už vieno studento studijas kolegijose

Kiek valstybė mokės už vieno studento (bakaluro) studijas universitetuose

Kaip bus priimama į magistro studijas?

Universitetai nustatys tvarką, pagal kurią bakalaurus priims į valstybės finansuojamas magistrantūros studijų vietas. Keisis būdas, kaip valstybė skirs magistrantūros studijų vietas universitetams. Kuriam universitetui kiek magistrantų studijų vietų teks, priklausys nuo universiteto mokslo rezultatų ir į bakalauro studijas stojančiųjų pasirinkimų. Šiomet į valstybės finansuojamas vietas numatoma priimti apie 4200 naujų magistrantų.

Aukštųjų mokyklų valdymo pertvarka

Aukštosioms mokykloms bus suteiktas specialus teisinis statusas. Jos bus laisvesnės nuo administracinių apribojimų, galės laisviau valdyti turtą ir aktyviau spręsti plėtros, jungimosi, laboratorijų bei bendrabučių atnaujinimo klausimus. Tai jos galės daryti naudodamos ES struktūrinių fondų paramą, kuri 2007 – 2012 m. siekia beveik 3 mlrd. litų.

Aukštosios mokyklos galės vykdyti savarankišką atlyginimų politiką. Galės laisvai skatinti dėstytojus mokėdamos didesnius atlyginimus, sukurdamos geresnes socialines sąlygas.

Strateginius mokyklų valdymo klausimus spręs profesionaliai veikiančios aukštųjų mokyklų tarybos. Jos bus sudarytos iš visuomenės ir universiteto atstovų.

Kas atsitiks, jei neįgyvendinsime reformos?

- Lietuvai grės intelektinis bankrotas
- prarasime galimybę panaudoti ES lėšas įgyvendinant reformą
- neteksime gabiausių studentų ir mokslininkų
- nuvilsime laukiančius proveržio ir permainų.

Daugiau informacijos www.mokslas.lt

Švietimo ir mokslo ministerijos informacija